

Sør-Fron og Tolga er det meldt at ungdomstjenesten allerede er kommet i gang. Dermed har spørsmålet om betingelser og regler fått umiddelbar aktualitet og det kan neppe være tvil om at det i den foreliggende situasjon er riktig med alle midler å slutte opp om parolen: å si nei. Men skal dette kunne gjennomføres, er det absolutt nødvendig at alle foreldre som rammes av loven, øyeblikkelig trer i aksjon. Det nytter ikke å vente til ungdomstjenesten blir aktuell for hvert enkelt sted og hvert enkelt hjem, etter den framgangs måten som er valgt, vil det være umulig å stille så vidtgående krav til de fra hjem som etter straks gi uttrykk for sin holdning, slik at de som hele landet må derfor straks gi uttrykk for sin holdning, slik at de som etter hvert rammes av loven får den tilstrekkelige moralske støtte og slik at alle på forhånd forplikter seg til en bestemt holdning. Å gjennomføre en slik aksjon vil utvilsomt stille sterkt krav til organisasjon og handlingsdyktighet, men den må gjennomføres med full effektivitet. En halv aksjon vil her være langt verre en ingen aksjon i det hele.

Nye biskopper.

Det opplyses at følgende "biskopper" vil bli utnevnt i den nærreste tid:

Oslo bispedømme: Hagen som før nyordningen var res. kapellan i Sylling, nå sokneprest på Bekkelaget.

Nidaros: Lothe, også kalt "Norges lateste prest",

Bergen: Dagfinn Zwilgmeyer, Lothe's farligste konkurrent til denne ærestittel.

Hamar: Den nærmest simsyke Falch-Hansen.

Agder: Hekkeløperen Werndahl.

Stavanger: Den senile Kvasnes.

Hålogaland: Berg-Rollness, som inntil nå med lidenskap har avvist alle beskyldninger om å være NS.

NS har forgjeves forsøkt å få danske, svenske og finske geistlige til å foreta ordineringen.

Utdrag av et brev fra en kjent nordmann i tysk fangsel.

I en langrennsløipe er det både optrek og utforkjøring. Det må en finne seg i. Vor tid kommer nok, bare vi går løipe ut, og har hjerte og lunger i orden til siste kneik. Det er indspurten det kommer an på. Friskt mot alle sammen.

v - V - v

Våroffensiven.
 De avgjørende sammenstøt som vil foregå den, har over hele verden skapt en atmosfære av spenning, og alle vet at vi står foran det store vendepunktet i krigen, at den innsats som blir gjort nå, vil være av langt større betydning enn den som blir gjort for kommende år. Lykkes det å skaffe seg ledet av sønnen å nå sine hovedmål, oljekildene og gjenopbruddet til Det Indiske hav, må en rekne med at krigen vil bli overordentlig langvarig. Lykkes det på den andre siden ikke, er krigen uavgjort og tapt for angriperstatene, og en kan håpe på en relativt kortvarig krig.

Våroffensiven er Hitlers siste, politiske chance til å vinne krigen, og en må gå ut fra at den innsats som vil bli gjort, blir overordentlig kraftig og at den kan komme til å bringe på en serie tyske seire både på Østfronten og i Middelhavet. Det meste av viktige moral blant de tyske tropper og styrker, og særlig kvaliteten på det gjeldende krigsmateriellet, men det er ikke nok med det, og underverdenen den tyske krigsmaskinen hvis slagkraft ganske sikkert enda er meget stor. En annen sak er imidlertid at allerede på et tidlig stadium vil være temmelig verdifullt hvis det ikke lykkes å stillintetgjøre de russiske styrkene og nå fram til oljen i Kaukasus og Den Nære Orient. Tyskerne kan naturligvis styrke sine posisjoner for en defensiv krig, men det er mer enn tvilsomt om den andre tyske fronten vil kunne nå et slikt halvt resultat med utsikten til en langvarig krig.

En må imidlertid være meget forsiktig med å innkassere noen resultater på forhånd, og det foreligger ingen sikre tegn om forberedelsene til offensiven og styrkeforholdet mellom partene. Det vi kan gå ut fra som sikkert, er at tyskerne allerede har hovedvekten i sine angrep på den vestlige fronten og særlig på de britiske posisjoner i Frankrike og Nederlandene, og at russerne ikke uten videre vil overta initiativet til motangrep, og at også deres allierte vil bli tvunget til å begrense tiltak i større eller mindre omfang. I Middelhavet er det mulig at japanerne vil understøtte den tyske aksjonen med en angrep på India, men det er også ting som tyder på at de allierte mest vil være latente til å kunne gå til en mere omfattende offensiv mot Japan.

Om Tysklands militære styrke har man få og innbyrdes motstridende holdninger. De tyske panservåpen er sikkert det mektigste i verden, men kvalitetsmessig noe akteruttseilt, dets luftstyrke er på det sterkeste underlagt, og kan rekne med at Tyskland enda har en armé på 8-9 millioner mannsrekke de styrker som er bundet i Tyskland selv og under forutsetning av at krigsindustriens arbeidere i stor utstrekning kan erstattes av arbeidere fra de okkuperte land, men dette dreier seg ikke som tidligere om ferdig utrustede soldater, hverken når det gjelder utdannelse eller moral. Av disse er ca. 2 millioner engasjert på Østfronten, mens ca. 2 millioner holdes i reserve til våroffensiven. 1 mill. er bundet langs vestkysten, mens 1 mill. befinner sig i Italia, Sørøst-Europa og Nord-Afrika. Andre halvparten har gått og 1 mill. soldater på Østfronten. I tillegg faller 1 mill. soldater og 10 millioner nye soldater stemples fram av tysk industri. Alt i alt vil dette se ut som at Tyskland har tropper nok til å angripe og bare ved å ribbe sig fullstendig.

Langt mere kritisk er situasjonen i den tyske krigsindustrien, hvor mangelen på kvalifisert arbeidskraft begynner å bli et stort problem. Til tross for at hele Europa rustet for tysk krigsindustri, og at Tyskland bare produserer 50% av sin krigsindustri, som i 1939 var 100.000 bann under 10 år arbeider på den tyske krigsindustrien og drastiske tiltak blir truffet for å trekke utenlandsk arbeidskraft ikke bare til Tyskland, men også til Østfronten. Selv russiske fagarbeiders arbeidere nå i de tyske rustningsfabrikkene.

Sør-Fron og Tolga er det meldt at ungdomstjenesten allerede er kommet i gang. Dermed har spørsmålet om netforholdregler fått umiddelbar aktualitet og det kan neppe være tvil om at det i den foreliggende situasjon er riktig med alle midler å slutte opp om parolen: å si nei. Men skal dette kunne gjennomføres, er det absolutt nødvendig at alle foreldre som rammes av loven, øyeblikkelig trer i aksjon. Det nytter ikke å vente til ungdomstjenesten blir aktuell for hvert enkelt sted og hvert enkelt hjem, etter den framgangsmanen som er valgt, vil det være umulig å stille så vidtgående krav til de få hjem som etter hvert kommer i faren. Alle foreldre over hele landet må derfor straks gi uttrykk for sin holdning, slik at de som etter hvert rammes av loven får den tilstrekkelige moralske støtte og slik at alle på forhånd forplikter seg til en bestemt holdning. Å gjennomføre en slik aksjon vil utvilsomt stille stor krav til organisasjon og handlingsdyktighet, men den må gjennomføres med full effektivitet. En halv aksjon vil her være langt verre enn ingen aksjon i det hele.

Nye biskopper.

Det opplyses at følgende "biskopper" vil bli utnevnt i den nærmeste tid:

Oslo bispedømme: Hagen som før nyordningen var res. kapellan i Sylling, nå sokneprest på Bekkelaget.))

Nidaros: Lothe, også kalt "Norges lateste prest",))

Bergen: Dagfinn Zwilgmeyer, Lothes farligste konkurrent til denne ærestittel.

Hamar: Den nærmest sinnsyke Falch-Hansen.

Agder: Høkkeløperen Worldahl.

Stavanger: Den senile Kvasnes.

Halogaland: Berg-Rollness, som inntil nå med lidenskap har avvist alle beskyldninger om å være NS.

NS. har forgjeves forsøkt å få danske, svenske og finske geistlige til å foreta ordineringen.

Utdrag av et brev fra en kjent nordmann i tysk fengsel.

I en langrennsløipe er det både optrek og utforkjøring. Det må en finne seg i. Vor tid kommer nok, bare vi går løipe ut, og har hjerte og lunger i orden til siste knøk. Det er indspurten det kommer an på. Friskt mot alle sammen.))

v - v - v

Krigsoversikt pr. 13. april.

Mappes 5

Eksp. 13/4

1942

Våroffensiven.

De avgjørende sammenstøt som skal foregå den her over hele verden skapt en atmosfære av spenning, av frykt og håp. Alle vet at vi står foran det store vendepunktet i krigen, at den innsatsen som blir gjort nå, vil være av langt større betydning enn de krigsiltene som blir planlagt for kommende år. Lykkes det tyskerne i løpet av sommeren å nå sine hovedmål, oljekildene og gjennombruddet til Det Indiske hav, må en rekne med at krigen vil bli overordentlig langvarig. Lykkes det på den andre siden ikke, er krigen uigjenkallelig tapt for angriperstatene, og en kan håpe på en relativt kortvarig krig.

Våroffensiven er Hitlers siste, teoretiske chance til å vinne krigen, og en må gå ut fra at den innsatsen som vil bli gjort, blir overordentlig kraftig og at den kan komme til å bringe en ny serie tyske seire både på Østfronten og i Middelhavet. Det melkes om sviktende moral blant de tyske tropper og sterkt redusert kvalitetsnivå for det gjelder krigsmateriellet, men det er likevel meget farlig å undervurdere den tyske krigsmaskinen hvis slagkraft ganske sikkert enda er meget stor. En annen sak er imidlertid at en aldri på større tysk framgang, vil være temmelig verdiløs hvis det ikke lykkes å stillintetgjøre de russiske styrkene og nå fram til oljen i Kaukasus og Den nære Orient. Tyskerne kan naturligvis styrke sine posisjoner for en defensiv krig, men det er mer enn tvilsomt om den andre tyske fronten vil kunne tale et slikt halvt resultat med utsikten til en langvarig utmattelseskrig.

En må imidlertid være meget forsiktig med å diskutere noen resultater på forhånd, og det foreligger dessuten i sekretdokta om forberedelsene til offensiven og styrkeforholdet mellom makterne. Det vi kan gå ut fra som sikkert, er at tyskerne vil ta hovedvekten i sine angrep på den russiske østfronten og samtidig vil innlede et samtidig angrep på de britiske posisjoner i Det nære Øst. Sikkert er imidlertid også at russerne ikke utan videre vil overta initiativet til motparten, og at også deres allierte vil bli tvunget til offensive tiltak i større eller mindre omfang. I Sørøst-Asia er det mulig at japanerne vil understøtte den tyske aksjonen med et angrep på India, men det er også ting som tyder på at de allierte mest vil være istand til å kunne gå til en mere omfattende offensiv mot Japan.

Om Tysklands militære styrke har man få og innbyrdes motstridende holdninger. Dets panservåpen er sikkert det mektigste i verden, men kvalitetsmessig noe akterutseilt, dets luftstyrke er motstandernes å gjøre underlegnet. En kan rekne med at Tyskland enda har en armé på 8-9 millioner medreknet de styrker som er bundet i Tyskland selv og under forutsetning av at krigsindustriens arbeidskraft i stor utstrekning kan erstattes av arbeidere fra de okkuperte land. Men dette dreier seg ikke som tidligere om første classes soldater, hverken når det gjelder utdanning eller moral. Av disse er ca. 2 millioner engasjert på Østfronten, mens ca. 2 millioner holdes i reserve til våroffensiven. 1 mill. er bundet langs vestkysten, mens 1 mill. finnes sig i Italia, Sørøst-Europa og Nord-Afrika. Andre nasjoner har latt og litt mindre soldater på Østfronten. I tillegg faller i tillegg en og to millioner nye soldater stemples fram av tyskerne, og det vil dette så at Tyskland har tropper nok til et framstøt men bare ved å ribbe sig fullstendig.

Langt mere kritisk er situasjonen i den tyske krigsindustrien, hvor mangelen på kvalifisert arbeidskraft begynner å bli katastrofal. Til tross for at hele Europa rustet for tysk krig krever og mer enn Tyskland bare produserer 50% av sin krigsproduksjon i 1939, og 100.000 barn under 16 år arbeider på i den tyske krigsindustrien og arabiske tilbake blir truffet for å trekke utenlandske arbeidskraft ikke bare til Tyskland, men også til Østfronten. Selv russiske fagarbeidere arbeider nå i de tyske rustningsfabrikkene.

Den andre kritiske faktoren i den tyske krigsførslen er oljen. De tall-opgavene en her støtter på, er oftest meget upålitelige, men det ser ut som om det er helt på det rene at situasjonen vil bli meget vanskelig i løpet av sommeren. Fra tysk hold er det sivert ut opplysninger om at forbruket av olje i vintermånedene, da krigsvirksomheten har vært temmelig begrenset, var 1.4 millioner tonn i måneden. En nøktern vurdering anslår de tyske tilførsler ved produksjon og import til 10 mill. tonn i året, mens behovet ligger et steds mellom 16 og 20 millioner. Denne manko vil først og fremst komme til uttrykk som et sammenbrudd av forsyningsorganisasjonen på østfronten.

Også transportmidlene selv er nå utsatt for en påkjenning som de i det lange løp ikke vil kunne tåle, og dette vil også ha virkning på matvaresituasjonen i Tyskland som nå for første gang skal være blitt meget vanskelig. Det er grunn til å anta at også forholdene i de okkuperte land vil volde tyskerne store vanskeligheter og stille større krav til den tyske krigsmakt ettersom tilspissningen av kampene over sin stimulerende virkning på de undertrykte folk. Samtidig som det tyske politiet får stadig større oppgaver blant de tyske troppene selv, blir det vanskeligere for det å passivisere Europas befolkning.

I De allierte land, først og fremst i England, er stemningen etter hvert blitt overordentlig optimistisk, både mann og mann i mellom og i offisielle uttalelser blir det gitt uttrykk for den oppfatning at de allierte i de kommende måneder vil rette sterke offensive slag mot motstanderne. En må gå ut fra at Englands ledende menn ikke vil framkalle en slik offensiv opinion uten at det er meningen at den skal få utløsning. Det foregår i øieblikket viktige forhandlinger i London mellom de britiske militærsjefer, den amerikanske generalstabssjefen Marshall, Roosevelts spesielle utsending Harriman og administratoren for låne- og leieloven Hopkins. Til disse forhandlingene er også kommet sjefen for de amerikanske sjøstridskrefter i europeiske farvann, Stark, som tidligere var sjef for den amerikanske flåtes operasjoner. I de alliertes presse er tydelig kommet til uttrykk at disse forhandlinger i første rekke gjelder øieblikkelige offensive tiltak, og det er også i offisielle taler blitt fastslått at den offensive politikken nå er den dominerende og at det er krigstiltakene i 1942 som vil være avgjørende for krigens utfall.

En må imidlertid vokte seg for den forestilling at England og USA i inneværende år vil være istand til å gjennomføre storstilte offensive aksjoner som kan være avgjørende for krigens utgang. De allierte har hverken tropper, våpen eller tonnasje nok til slike operasjoner. Den defensive krigen i Stillehavet, Middelhavet og Atlanterhavet vil enda være dominerende, og ut over dette vil krigsførslen etter all sannsynlighet måtte begrenses til stadig økende luftangrep på Tyskland og okkuperte områder, til flere og flere strandhugg som tvinger fienden til å binde store styrker i vest, og til lokale avlastningsaksjoner, f.eks. i Ishavet. England og USA's viktigste krigsinnsats må foreløpig bli hjelpen til Sovjetsamveldet, som allerede nu får tre fjerdedeler av den britiske krigsproduksjonen.

Ved siden av denne optimistiske stemningen gjør det seg imidlertid gjeldende en overordentlig nøktern vurdering av krigsforløpet som krassest er kommet fram hos den kjente amerikanske radiokronikøren Graham Swing, som har uttalt at krigen minst vil komme til å vare tre år til. Det en her har å gjøre med er en systematisk alliert opinionspolitikk som fram for alt vil unngå å skape forventninger, men bygge alle vurderinger på den eneste sikre faktor, nemlig de alliertes rustning. Alle mere ubereknelige faktorer, Tysklands mangel på olje og andre råstoffer og et mulig indre tysk sammenbrudd, Sovjet-Samveldets offensive styrke o.s.v. blir i propagandaen satt ut av betraktning, til tross for at det etter all sannsynlighet vil være disse momenter som kommer til å avgjøre krigen - lenge før de alliertes opprusting er

Ved en slik nøktern vurdering sikrer en sig mot alle ubehagelige overraskelser, uansett hvilke militære seire tyskerne enda kan komme til å vinne vokser Tysklands militære underlegenhet fra dag til dag. I USA er det allerede siden 3. des. kommet 10 millioner nye arbeidere i rustningsindustrien, i England teller arbeiderne i rustningsindustrien nå helt 20 millioner menn og kvinner. Produksjonen av amerikanske fly (51 per helt programmet (50.000 fly i 1942) mens produksjonen av tanks (45.000 i 1942) ligger 7 måneder foran programmet. Den britiske produksjonen av tanks ligger antakelig en halv del under den tyske, mens produksjonen av fly ligger langt over. Den russiske krigsproduksjonen er større enn før krigen, til tross for at viktige industriområder er gått tapt. I tillegg til de 3 mill. tonn kullstønnesje som vil bli bygget i USA i 1942, vil England og Canada hver bygge 3 mill. tonn. Viktigere enn våpen er midler til troppene. Det vil også denne gang bli armene som kommer til å avgjøre krigen, og her går forberedelsene med adskillig langsommere tempo. Det står de russiske millionarmene riktignok i fullt beredskap, ubrukte tropestyrker som er nesten like store som hele den tyske arme, men også med mindre kamperfaring og en kan ikke vente at de alene skal kunne knuse den tyske krigsmakten. Den britiske arme i hjemlandet teller høved 2 mill. mann, et jeffemvært på nesten samme størrelse, til dette kommer en million i Det fjerne Østen og India. For USA er programmet å skape en arme på 10 millioner, som når tiden er inne, skal sendes som ekspedisjonskorps til frontene, men foreløpig teller armen bare 1.7 millioner, og i løpet av året vil det bli utdannet ytterligere 1.9 millioner. Til gjengjeld blir det denne gangen lagt vekt på en virkelig førstklassens utdanning. Under forrige krig ble amerikanske soldater sendt til fronten etter 8 ukers utdanning, nå er utdannelsesperioden 1.5 år. Og soldatmateriellet foreløpig er rikelig mangde. USA har 20 mill. mann mellom 18 og 35 år, Sovjet-Samveldet 23 mill. dvs. tilsammen nesten det dobbelte av hvad Tyskland, Japan og Italia hadde til rådighet ved krigsutbruddet. Og i tillegg til dette kommer Chinas og Indias umåtelige befolkningsreserver.

Den nøkterne beregningsmåten, at de alliertes overlegenhet vokser som et uavvendelig naturfenomen, samtidig som tyskerne ingen chanser har til å bringe krigen til snarlig opphør, gir vår holdning en harmonisk likevekt uavhengig av alle skiftende hendelser. Vi går inn i en spensert og betydningsfull tid, men det gjelder mer enn noe sinne å være oss i høyrykter og kortsiktig optimisme. Vi må være forberedt på nye nedringende nye bevis på at de allierte ikke alle steder er istand til å møte fienden på like fot. Men motgangen har hittil ikke knekket, men stimulert og øket erfaring og større dyktighet. Gangsterne kan enda en tid herje rundt om i verden, men dagen for deres tillintetjøreelse rykker stadig hørlig nærmere.

Østfronten.
Tross de verdensomspennende krigsforberedelser som nå finner sted, vil det være kampene i Sovjet-Samveldet som vil være avgjørende for sommerens kamper, d.v.s. for krigens gang. I valig omfang serler Hitler sine reserver bak fronten, og spør forhindelselinjene på etterfermatematieriellet. For øieblikket er størstedelen av kampområdet oppvart i september og tyskerne hevder selv at om gasser oppas vil kunne begynne for første juli. Slike uttalelser har neppe noen verdi, og sikket er det i hvert fall fall at så lenge vil de ikke få lov til å vente. Forvirkning av tyskernes i så høy grad tatt vårgoffensiven på forbehold, at en blir fristet til å tro ikke å ta den alvorlig. Gjennom de forskjellige russiske uttalelser går det en sterk tone av optimisme, etter Stalins uttalelse om at de russiske tropper fra nå av ikke vil trekke seg tilbake. Kuvier Kalmans og russiserne vil slå Hitlers styrker avgjørende i løpet av året.

En bør likevel være forsiktig med å stille for store forventninger til sommerens kamper, dertil er det for mangde ukjente momenter som må tas med i betraktningen. De russiske holdningene er stadig like knappe, og en gjør også rettst i å vise litt skepsis overfor korrespondentenes

uoffisielle beretninger som ofte bygger på løse rykter. De offisielle kommunikeene er meget nøkterne og vokter seg vel for å gi grunnlag for en overvurdering av betydningen av det russiske vinterfelttoget. De fastslår at det viktigste som er oppnådd, er at det har lyktes å stanse den tyske frammarsjen. Det dreier seg om en "oppslitningsoffensiv" hvor tyskerne ikke har fått et øyeblikks fred. Et gjennombrudd av de tyske linjene i løpet av vinteren ville under ingen omstendigheter vært mulig, men russerne har likevel klart å gjenerobre et område på 282.000 kvkm., d.v.s. nesten like stort som Norge. Enkelte steder har det funnet sted en framrykning på nesten 400 km.

De russiske tapene har vært meget små. Når det gjelder de tyske tapene, er oppgavene noe varierende. En amerikansk militærekspert i Kuibysjev oppgir tallene til 1.500.000 faine og sårete, 3.000 fly, 4.000 tanks og mellom 4.000 og 5.000 kanoner. Det er mulig at tallene er noe overdrevne, men de siste offisielle russiske meldingene viser at de tyske flytapene er 5 ganger så store som de russiske. I sin siste tale hevdet Kalinin, som sikkert er meget nøktern et mellom 200.000 og 300.000 tyskere er frosset ihjel i løpet av vinteren. Viktigere enn de tyske tapene er imidlertid at de gjenværende 3 mill. tyske soldater ved fronten neppe er skikket til å kastas inn i v. offensiven, og det er i løpet av vinteren tæret sterkt på reservene.

Russernes strategiske resultater under vinterkrigen er mere begrenset. Fremdeles holder tyskerne sine viktigste støttepunkter, Taganrog, Stalino, Charkov, Orel, Brjansk, Vjasma, Rsjev, Novgorod, og de har også herredømmet over forbindelseslinjene fram til disse punktene. De russiske kilene som er skutt inn mellom disse punktene er neppe av vesentlig verdi, det viktigste russerne har oppnådd er besettelsen av Kertsjhalvøya på Krim, tilbakeerobringen av det nordligste Donetz-området og tilbakeskyvningen av den tyske fronten foran Moskva.

Det er fra offisielt russisk hold gitt en kortfattet oversikt over frontbildet. Noen egentlig frontlinje kan en vanskelig snakke om, og selv om russerne er meget forsiktige med å melde om sine aktuelle operasjoner, viser oversikten i hvert fall at fronten går adskillig lenger øst enn offisielle kilder gir inntrykk av. Meldingene om de russiske framstøtene langt inn i Kvite-Russland og vest for Ilmen-sjøen har som faktisk grunnlag russiske patruljers kortvarige tokt inn i fiendens område mellom fiendens hovedstyrker. Fra russisk hold har det aldri vært påstått at det skal være noen umiddelbar chance for at Smolensk skal kunne erobres eller at det skal lykkes å tvinge tyskerne til å oppgi beleiringen av Leningrad på det nåværende tidspunkt. En eventuelle frontlinje kan trekkes fra Schlüsselberg like vest for Ilmen-sjøen, over Toropetz og Velisj rundt Rsjev og Vjasma over Dorogobuzj og Jelaga, rundt Brjansk, Orel, Kursk og Charkov, langs jernbanen Charkov-Poltava, i en bue i retning av Drjepr og øst for Stalino og Taganrog.

De slag som i øyeblikket utkjempes på østfronten er av temmelig små dimensjoner, men i og for seg bitre nok, da det til dels er nok så avgjørende frontstrekninger det kjempes om. Russerne har vist seg helt overlegne når det gjelder å utnytte vårbloya, ikke bare ved sitt kavalleri, men også ved bestemte panseroperasjoner. Ellers karakteriseres situasjonen først og fremst ved en rekke lokale tyske motangrep, som imidlertid ikke har brakt tyskerne noen frengang. Av særlig betydning er kampene ved Ishavsfronten som er blusset opp igjen med harde kamper etter at den overraskende russiske landgangsaksjonen helt småret general Dietls forberedelser til våroffensiven. Kampen har tillegges stadig større betydning av begge parter. Det er åpenbart tyskernes mening å komme en eventuell alliert aksjon i forkjøpet ved en flåte- og flyoffensiv mot Ishavsveien, men hittil er likevel overvekten til sjøs og i luften stadig blitt forskjøvet til russernes fordel. Ved robot mellom Mannerheim og general Dietl for fjorten dager siden, skal tyskerne ha forlangt at finnene skulde overta offensiven mot Murnansk og Soroz-

Ellers pågår spredte kamper over hele fronten. Sørøst for Leningrad har russerne avskåret den viktige jernbanen Leningrad-Novgorod og rykket noe sørover vest for Ilmen-sjøen. I Karpatene og Staraja Russa har forandringer vært meget små de siste fjorten dagene, i noen god skal nye angrep være nådd fram til bykkene. På Moskva/Smolensk fronten blir kampene fram og tilbake. Et større tysk motangrep nord for Rsjev påførte tyskerne 40.000 faine etter 5 dagers kamper. Tyske forsterkninger er kommet fram til de beleirede byer Rsjev, Gajatsk og Vjasma, og det lar seg si at situasjonen er noe bedret for tyskerne. Derimot er faren for en sammenhengende, Både nordøst og øst for Smolensk har russerne hatt en god frengang, og det blir igjen meldt om vellykkete patruljetokt til området opp under den polske grensen. Harde kamper raser også om Charkov, både nord og sør for byen, men de russiske angrepene har her hatt relativt små resultater. Av større betydning er angrepene på Poltava som truer med å avskjære hovedforbindelsen til Charkov. Lenger sør gir fronten et så forvirret bilde av angrep og motkiler, at det er vanskelig å få noen klar oversikt over situasjonen, men det ser ut som om den part som er istand til å gjøre et angrep etter vårløsningen, vil kunne oppnå meget store resultater. Russerne ventet seg åpenbart meget av Tjopsienkos kosakkavdeling som er forbandelse. På Krim hvor våren har satt inn for lenge siden, er kampene blusset opp igjen. Vest for Kertsj-tangen raser det voldsomme panserslag hvor begge parter har hatt ganske store tap.

En skal ikke undervurdere de russiske patruljetroppenes virksomhet som er i virksomhet over hele den besatte området fra Bessarabia i sør til Karelen i nord og så langt vest som Karpatene og det polske Generalguvernementet. Det dreier seg her om flere hundretusener mann, til dels spesialutdannede tropper, og de blir dessuten stadig forsterket med fallskjermtropper. Taft er over en kvart million tyskere drept av disse russiske friskarene, og flere tusen broer er sprengt. Ellers er det meget få opplysninger som siver ut fra disse besatte områder, hvor den tyske terroren herjer verre enn noe annet sted, men tyskerne innrømmer selv at det ikke lykkes å passivisere befolkningen, og at områdene stikk i strid med deres forventninger snarere er en økonomisk byrde enn en avlastning.

At tyskernes offensivkraft er meget sterkt redusert sammenliknet med de styrkene som overfalt Sovjet-Sarvelde i juni ifjor, er helt på det rene. Spørsmålet er imidlertid om russerne er tilsvarende svekket. Japans ambassadør i Moskva har ganske nylig i et presseintervju i Tokio uttalt at den russiske kampekraften er meget strekt øst i løpet av de siste månedene, en uttalelse som går helt imot de tyske påstandene som i deres mest drastiske form går ut på at 20 millioner russere skal være drept, fanget eller alvorlig såret. Alle sekkyrdige uttalelser om tallene går ut på at russernes stilling er meget sterk. Like bak fronten står nå styrker som går ut på flere millioner friske utvalgte tropper som øyeblikkelig skal settes inn i offensive og bakslagsoperasjoner. Styrkene er det i løpet av vinteren skapt en tredoblet antall. Lenger øst, ved Volga og Don, står nye millionarmeer under kommando av Vorosjilov og Bjugenny mens nye millioner blir utdannet i Sibir. Når det gjelder luftstyrkene, er russerne uten tvil overlegne både når det gjelder fly og motoriserede angrepsfly, jevnbyrdige når det gjelder tanks. Siden november 1941 har 70% av den britiske tankproduksjon gått til Sovjet-Sarvelde, men det er karakteristisk at hittil har ingen britiske eller amerikanske tanks vært satt inn i kampene siden slaget om Moskva i oktober/november. Den britiske luftorganisasjonens formann, Citrine, har opplyst at bare fra England er det sendt materiell nok til å utruste en arme på 5 millioner mann. Fra USA har

hjelpen hittil vært adskillig mindre. Til tross for dette gjør en rettest i å rekne med at de tyske styrkenes tekniske og strategiske dyktighet i første omgang kan bringe resultater, men det er neppe noen uforsvarlig spådom at denne framgangen vil bli av langt mindre omfang enn oktoberoffensiven ifjor, og det er slett ikke utelukket at en kan oppleve betydelig russisk framgang.

Det fjerne Østen.

Krigen med Japan brakte i de tre første måneder en serie sensasjonelle japanske seire. Japanerne sikret seg kontrollen over hele det vestlige Stillehavet, et område med veldige naturrikdommer som det vil være uhyre vanskelig å gjenerobre for Japans fiender. Nå er imidlertid Stillehavskrigens første fase over, japanerne har utnyttet overraskelsesmomentet fullt ut, og blir nå stillet over sine første store vnskeligheter. Japanernes tap har vært meget alvorlige, og beherskelsen av det området de har erobret, stiller meget store krav, samtidig som de allierte har fått fram betydelige forsterkninger. De står nå overfor viktige avgjørelser når det gjelder den videre krigføringen. Tyskland ønsker først og framst at Japan skal slutte seg til den tyske våroffensiven, d.v.s. at det enten skal gå til angrep på Sovjet-Samveldet eller på India. At japanerne har ~~ikke/liten~~ lyst på en krig med Sovjet-Samveldet, er meget lite sannsynlig, de russiske styrkene i Sibir er ikke blitt svekket under krigen i vest, men derimot styrket. I tillegg til armeen i det fjerne østen, som teller en million mann, står dessuten 2 millioner lenger vest i Sibir som ikke vil bli sendt til den tysk-russiske fronten. Det er også en kjendsgjerning at det i mange japanske kretser har vært liten begeistring for et felttog mot India, de mener at det først og framst gjelder å befeste det som er vunnet før de allierte kan gå til motoffensiv. Det gjelder også å frata motstanderne deres siste oppmarsjonsråder d.v.s. i første rekke Australia.

Japanerne oplevde imidlertid sitt første alvorlige nederlag med sammenbruddet av angrepet på Australia. På dette mislykte angrepet mistet den en hel invasjonsflåte, en rekke krigsskip, et stort antall fly, og henved 100.000 mann. På New Guinea er angrepet til lands mot hovedstaden Port Moresby slått tilbake, japanerne har måttet trekke seg tilbake gjennom Markhamdalen og holder nå bare en smal kyststripe mellom Salamaua og Morope. Regntiden er nå begynt på New Guinea, alle flyplassene er oversvømmet. Og det er lite sannsynlig at en kan vente noe nytt japansk framstøt på flere måneder. En skal derimot ikke utelukke muligheten for en ny japansk aksjon mot det australske fastland. General Mac Arthurs styrker teller allerede henved 400.000 mann + ganske betydelige flåte- og luftstyrker, og det er allerede blitt innledet betydningsfulle offensive aksjoner som i siste uke bl.a. førte til senkningen av fem japanske lette kryssere. Noen landgangsaksjoner på japansk-økkupert område kommer neppe på tale på meget lang tid, men vi kan vente økende fly- og flåteaksjoner mot japanske støttepunkter og japansk skibsfart. Det er så opplagt at dette innebærer en virkelig fare for japansk herredømme, at en har vanskelig for å tenke seg at japanerne uten videre kan finne seg i at de amerikanske styrkene på Australia stadig blir sterkere.

Likevel er det altså ting som tyder på at japanerne i første omgang konsentrerer seg om angrepet på India. Det rettes nå så å si daglige flyangrep på Ceylon og det indiske fastland, som riktignok har kostet japanerne ialt over 100 fly, og det blir meldt at det er meget store japanske flåtestyrker som er trukket sammen i den Bengalske bukt, deriblant flere slagskip og hangarskip. Hittil har det ikke funnet sted noe flåtesammenstøt, og de to britiske krysserne og det britiske hangarskipet (det eldste og minste England har) ble senket av japanske fly. Forklaringen på de japanske forberedelsene på et angrep på India, noe som under alle omstendigheter vil bli et skjebnesvangert eventyr

for japanerne, kan enten være tysk press eller en tro på et indre opprør i India. Det kan naturligvis også være at det hele dreier seg om en skinmanøvre for å dekke et voldsomt angrep, f.eks. på Australia.

Men hvad japanernes planer enn går ut på, er det indiske spørsmål i alle fall centralt i krigspolitikken, samtidig som det kaster et interessant lys over de problemer som vil reises rundt om i verden etter krigen. Det indiske spørsmål er meget komplisert og lar seg vanskelig behandle i en kort oversikt, men så meget er i hvert fall på det rene at det negative resultat av forhandlingene mellom Stafford Cripps og de indiske lederne ikke kan utlegges som noen seier for angriperstatene. I alle fall er Indias krigsdeltakelse blitt sterkt stimulert.

Indias 380 millioner mennesker er meget sterkt splittet av politiske, religiøse og nasjonale motsetninger. 65-70% av inderne er hinduer, 20% muhammedanere, 40% av India er oppdelt i 600 fyrstestater som i realiteten blir styrt temmelig eneveldig, resten er delt i 11 provinser med parlamentarisk styre. Ved siden av disse grunnleggende motsetninger har en også en konflikt mellom de ortodokse, konservative hinduer og de mere fritttenkende kretser med en internasjonal horisont. Det er innlysende at det er overordentlig vanskelig å få alle disse krefter forenet om en felles linje for dannelsen av en selvstendig indisk union, men det var likevel ikke dette spørsmål forhandlingene strandet på. I virkeligheten kom det over hodet ikke til realitetsbehandling av det britiske forslaget om Dominionstilling for India, idet konflikten mellom de stridende grupper førte til at alle bare hadde det formål for øynene å sikre seg den sterkeste mulige posisjon mens krigen varte, slik at de når den tid kom, kunne dominere utarbeidelsen av den nye indiske forfatning. Det spørsmål som forhandlingene strandet på, var derfor Indias provisoriske regjering under krigen og spørsmålet om ledelsen av det indiske forsvar. Det var imidlertid umulig å overlate denne makten til en bestemt gruppering (kongresspartiet) da dette vilde ha ført til en ødeleggende indre strid, og Cripps hadde da ingen annen utvei enn å avbryte forhandlingene, erklære at Indias styreform forble uforandret og at spørsmålet om en indisk forfatning igjen skulde tas opp etter krigen. Når Cripps hadde hatt et håp om at det nå i den nåværende kritiske situasjon skulde være mulig å forene de stridende grupperinger, skyldtes det innstillingen hos de radikale intellektuelle kretser som han tidligere hadde stått i kontakt med (og som i kongresspartiets eksekutivråd hvor avgjørelsen falt med 7 mot 6 stemmer, hadde stemt for forslaget) og han hadde undervurdert den makten som de stivnete indiske motsetningene enda hadde. Det er imidlertid helt uriktig å kalle dette et nederlag for England. I alle de forhandlingene Cripps førte med samtlige grupper, var det full enighet om at alle Indias resurser måtte mobiliseres til forsvar mot japanerne, og det er allerede tegn som tyder på at en kan få betydelige resultater, forutsatt at de alliertes militære ledelse viser den rette smidighet. Erfaringen fra Java, hvor et par hundre tusen japanere i løpet av en uke kunde erobre en øy med 50 millioner mennesker som var alt annet enn vennligsinnet overfor Japan, og fra Burma, hvor befolkningen til dels aktivt understøtter japanerne, viser klart hvor viktig det er å stå i det rette forhold til befolkningen selv om de militære muligheter kan synes små. Erfaringene fra China viser jo på den andre siden hvad et folk kan oppnå med slett utstyr og slett utdannelse når det vet hvad det kjemper for.

I Burma har japanerne den siste uka hatt adskillig framgang, selv om det har kostet dem store tap, særlig av fly. I Sittang-dalen har de brutt igjennom de første kinesiske stillingene nord for Teungoo, men kinesiske forsterkninger har senere stoppet den japanske frammarsjen 250 km. sør for Handalay.

De amerikanske og philipinske styrkene på Batan-halvøya har etter fire måneders kamp måttet kapitulere etter et 4 dagers japansk stormangrep. I løpet av disse månedene har disse styrkene kunnet binde en tiobbelt japansk styrke, til tross for at de ikke hadde fått forsterkninger eller forsyninger siden begynnelsen av januar. Festningsøya Corregidor som bare ligger 8 km. fra fastlandet, holder enda stand, men det er ingen mulighet for at forsvarerne, som bare teller et par tusen mann skal kunne holde stillingen særlig lenge. For japanerne er kapitulasjonen av en viss betydning, ikke bare fjerner den en trussel mot deres forbindelseslinjer, men de får også frigjort ganske betydelige styrker som de i høy grad har bruk for, enten det nå er angrepet på India eller på Australia som står for døren.

Middelhavet.

Den tyske offensiven på østfronten kan neppe bli aktuell før tidligst et stykke ut i mai, men derimot må en offensiv i Middelhavet begynne meget snart om tyskerne vil ha noen glede av general Rommels tropper før sommervarmen setter inn. Enda later det til at forholdene på Balken er litt for kaotiske og det er derfor lett å sette seg inn i at en i tyske kretser er sterkt irritert over de vanskelighetene som oppstår. De største vanskelighetene volder åpenbart Romania, hvor misnøyen med krigen på østfronten stadig vokser, og stadig trekker med seg arrestasjoner og henrettelser av høyerestående offiserer. Det gamle Romanias to ledende politikere, Maniu og Brătianu, har i en henvendelse til statssjefen gjort oppmerksom på at tyskerne for det første har sviktet sine løfter om at Romanias innsats skulde være begrenset til gjenerobringen av Bessarabia, at de rumenske soldater hensynsløst er blitt ofret som støttropper (rumenernes tap er uforholdsmessig store, 300.000 av 500.000) og at tyskerne åpent har krenket Romanias nasjonale interesser. Også konflikten mellom Ungarn og Romania, som kom til uttrykk i den rumenske utenriksministers voldsomme angrep på Ungarn, voldte tyskerne store ergrelser. Denne konflikten, som bunner i Ungarns annekasjon av Transsilvania, er blitt skjerpet i det siste på grunn av meldingene om ungarernes overgrep overfor den rumenske befolkningen. Da tyskerne rettet nye krav til Ungarn, om flere soldater til østfronten, sendte Ungarn 100.000 rumenere men ingen ungarere. De ungarere som tidligere er sendt, er heller ikke sendt til fronten, men har hele tiden gjort tjeipeste bak fronten. (At ungarene likevel har hatt 20.000 falne, gir et inntrykk av at de russiske friskarenes virksomhet). Konflikten mellom Ungarn og Romania er etter hvert blitt så skjerpet at den ungarske regjering offisielt har meddelt at den ikke kan sende flere soldater til østfronten da de trengs for å forsvare grensen til Romania, og det er i Sovjet-Samveldet kommet til åpen kamp mellom rumener og ungarere.

Også Bulgarias holdning har lenge voldt tyskerne store ergrelser. Riktignok har de hele tiden drevet en hensynsløs økonomisk utbytning av landet, men det har ikke vært mulig å få bulgarerne til å sende sin relativt store arme (28 divisjoner) mot russerne som alltid har hatt sterk sympati i Bulgaria. Det ser imidlertid ut som om det har lyktes Hitler å tvinge kong Boris til å gå med på vidtgående innrømmelser under hans besøk i Berlin, og etter hans hjemkomst er regjeringen blitt omdannet i aksevnlig retning. Det bl.a. statsminister Filov har overtatt ytterligere fire sentrale departementer. Blant dem som er satt utenfor er krigsministeren, Daskaloff, som umiddelbart før hadde holdt en kraftig tale mot de tyske kravene. Det er imidlertid ikke sikkert at bulgarerne har gått med på å sende sine soldater til østfronten, den siste meldingen går ut på at den bulgarske armeen er konsentrert på grensen til Tyrkia. Det er også blitt bekreftet at Hitler har lovet Ungarn store deler av Serbia med adgang til havet, Romania Odessa og Bulgaria. Tyrkia om de vil sende nye styrker til østfronten.

Serbia fortsetter de frie serbiske styrkene sin kamp, og de har nylig erobret en viktig by i Dalmatia hvor en garnison på flere tusen italienere ble tilintetgjort. Til tross for at 5 tyske og 7 italienske divisjoner i månedssvis har gått til angrep, har det ikke lyktes å knekke motstanden. Til tross for endel nederlag, holder de framdeles hele Montenegro og det beste av Dalmatia. I Kroatia er motstanden mindre organisert, men forholdene er ihvertfall så usikre, at Kroatias konge ennå ikke har våget seg til landet. De siste ukene har bragt meldinger om at de greske friskarene i Sør-Hellas har sluttet seg sammen til regulære armeer til tross for at store tyske og italienske styrker er samlet i disse områder.

Når det gjelder Tyrkia er situasjonen framdeles overordentlig uklar. Det er nå på det rene at til tross for at Tyskland offisielt kurtiserer Tyrkia i meget høy grad, driver de på Balkan en systematisk ophisselsespolitikk overfor tyrkerne, og det er nå ingen tvil om at "attentatet" mot von Papen var en tysk provokasjon. Store amerikanske våpenleveranser kommer stadig fram, og allierte bombefly er blitt overført fra Egypt til Tyrkia, til tross for at de i høy grad kunne trenge hvor de var. Likevel er det vanskelig å forstå at tyskerne kan planlegge noe overfall på Tyrkia, som riktignok ikke er noen militær stormakt, men som likevel vil tvinge tyskerne til å måtte sette inn minst 2 mill. mann med fullt utstyr for å tvinge Tyrkia i kne. En kan forgjeves spekulere på hvor Hitler i den nåværende situasjon vil ta disse troppene fra, og det er vel derfor mere sannsynlig at det hele dreier seg om en vidt drevet nervekrig, som imidlertid ikke later til å øve noen særlig virkning.

I Nord-Afrika har det nå i flere måneder vært rolig. De allierte har hatt noen framgang øst for Msus og lenger sør i Ørkenen, men dette er stort sett uten betydning. Hvor sterke general Rommels styrker er vet vi ikke, men det antas at de er adskillig sterkere enn for den britiske offensiven satte inn i november. Aksestyrkenes stilling er imidlertid meget svakere og forberedelsene til en storoffensiv er ennå ikke ferdige. Det er derfor ikke sannsynlig at et isolert angrep skal kunne bringe resultater. Det er imidlertid liten tvil om at de store styrkene som er samlet på Kreta, på De Dodekanesiske øyer og på det greske fastland nettop skal brukes til å understøtte et angrep på Suez, enten det nå kommer som et angrep i Egypt i ryggen på de alliertes stillinger i Libya, eller som et angrep på Syria og Palestina. Forsøkene på å opagitere befolkningen i Den nære Orient mot de allierte har imidlertid falt meget uheldig ut. Både i Egypt og Arabia har de utelukkende ført til en skjerpelse av forholdet til aksemaktene.

Luften og til sjøs har kampene øket i omfang, og aksemaktene har i den siste måneden hatt store tap av skib og fly. Malta har nå hatt over 2000 flyangrep siden Italia kom med i krigen, men tyskerne innrømmer nå selv at det ved luftangrep alene vil være umulig å passivisere Malta som fly- og flåtebasis. Det vestlige Middelhav er igjen blitt gjenstand for interesse ved det nye tyske presst overfor Frankrike og Spania. Det foreligger ennå bare sparsomme opplysninger ut over meldingen om sterk tysk aktivitet i spanske fascistkretser og at Laval har overtatt i Vichy. Det har hittil lyktes Vichy å bøya av for de tyske kravene, og nylig har Petain overfor den amerikanske sendemann gitt tydelige løfter om for framtiden å verne nøytraliteten bedre. Det ser imidlertid ut til denne gangen at det likevel har lyktes å presse Vichy til vidtgående innrømmelser, noe som sikkert vil få alvorlige følger.

Disiplin og Kultur.

Det norske folkets kamp mot nazismen har vakt verdens beundring for den offervilje og ubøyelighet for den disiplin og kultur i kampen som det har vist. Når vi ser tilbake på den innsatsen som er ydet i de to år som er gått, har vi all grunn til å være fornødd. Det har vært få feilgrep og lite frafall i rekkene.

Men vi skal ikke sove på våre laurbær. Vi går inn i en skjerpert kamp, det kreves mere av oss enn noensinne, og det er påkrevd å stå med på de grunnprinsipper i vår kamp og vår allmuntlige holdning som det stadig blir syndet mot. I første rekke gjelder det at vi må vise stor omhu med de parolene som blir sendt ut. Uforsvarlige, lettsindige paroler som synges ut uten organisatorisk forberedelse og uten tanke på konsekvensene, kan gjøre uoprettelig skade. Først og fremst må en være sikker på at parolen er gjennomførbar. Aksjoner som bare får oppslutning av en større eller mindre prosent av dem det gjelder, er verre enn hel passivitet. Det er ikke alles sak å sette en aksjon igang. Initiativet må komme fra hold som står sentralt i det frontavsnittet det dreier seg om og som har midlene til å gjennomføre kampen. Men en må også være trygge på at enhver enkeltaksjon kan innordnes i den allmuntlige kamp, og særinteresser må aldri få dominere. Særlig viktig er det også alltid å ha for bynene forholdet mellom det som kan oppnås og det som settes på spill. Våre ressurser er ikke uuttømmelige, og vi må ikke svekke oss til den avgjørende kamp. Derfor er det også viktig at vi unngår å gi våre aksjoner en unødigg provoserende form, vi må aldri glemme at vi er i krig og at dette setter visse grenser for hva det under alle omstendigheter er mulig å oppnå.

Et fenomen som vi ofte kan legge merke til, som naturlig springer ut av den ekstraordinære situasjonen, men som ikke desto mindre er overordentlig skadelig, er den stadige mistenkeliggjørelsen og fordømmelsen av folk på sviktende grunnlag. Ved å sette igang usaklig sladder om et eller den er strøket, kan det ikke bare gi ubotelig skade for dem det gjelder, men vår front blir svekket av sladder og misstro og det oppstår en forgiftet atmosfære som det kan ta år før vi blir kvitt. Personlig nid og nag må ikke få spille en rolle, og det er i alle fall bedre å være forsiktig når det gjelder å utpeke nazister, enn det motsatte. Det er ikke først og fremst vår oppgave å utpeke syndere.

Vårt daglige liv i en krig uten krigshandlinger, med en løgnaktig presse og med voldsomme begivenheter rundt oss, er naturligvis en nervespaktening som kan gjøre det vanskelig for oss å vise den nødvendige disiplin og fordringsløst innordne oss i den felles kamp. Vi blir oppjaget og opphisset og har et behov for stadig å oppleve nye sensasjoner. Her gjelder det fram for alt å være på vakt mot utskielser.

Vår holdning må tvers igjennom være preget av saklighet og nøkternhet. Vi må bekjempe vår trang til å fortelle sensasjonelle rykter, vi bør stille oss tvilende overfor alt vi hører som ikke er underbygget, og ikke fortelle noe videre som vi ikke sikkert vet er riktig. Og får vi pålitelige opplysninger som bør spres, må vi passe på å referere helt nøyaktig og være på vakt mot alle tendenser til å legge på litt av egen fantasi. Fortell heller litt for lite enn for mye. La aldri stemninger, tilfeldig optimisme eller pessimisme være bestemmende, legg heller an på å skape en mentalitet av målbevisst, upåvirkelig saklighet enn av grunnløs og kortsiktig optimisme. Gå alltid ut fra at ens tålmodighet har en tendens til å spille en et puss, alle ting tar i virkeligheten lenger tid enn en på forhånd er tilbøyelig til å tro. Det har heller ingen hensikt å spre upålitelige historier om tyskernes plyndringer og misshandlinger, det er så nok det som skjer og overdrivelser har bare en skadelig virkning. Her kommer vi inn på et av de viktigste krav som må stilles: Det har ingen hensikt å spre detaljerte opplysninger om de misshandlinger som finner sted i tyskernes og nazistenes fengsler. Overflødig diskusjon om disse ting, som ofte får et preg av sensasjon, har utelukkende en skadelig virkning på vår kamp, det skaper ingen god mentalitet, det lærer mere enn det stimulerer. Det er nok at vi vet at det ustanselig rinner sted umenneskelige handlinger, vi trenger ikke å utbrodere de enkelte tilfeller.

I denne sammenheng gjelder også et annet grunnprinsipp: Vi skal aldri snakke om hvorfor folk blir arrestert hvis det ikke åpenbart henger sammen med de aksjonene. Ved slike diskusjoner kan vi forverre saken for dem som sitter inne og vanskeliggjøre for dem som fører arbeidet videre. La det være en fast regel hver gang noen reiser spørsmålet om hvorfor den og den er tatt, at slike saker skal ikke drøftes.

Vi skal ikke være på en uavlatelig jakt etter provokatører og spioner omkring oss. Slike personer finns det nok av, men vi oppdager dem aldri om vi er preget av en hysterisk spionangst. Grunnregelen skal være at vi aldri forteller noe som helst til noen som helst andre enn dem som nødvendigvis må vite det, når det gjelder opplysninger som ikke kan være alle munnens. Nevn aldri navn om det ikke er strengt nødvendig, fortell aldri historier som kan tilbakeføres til en bestemt person. Behersk enhver tendens til å skryte av egen betydning. Kort sagt: Ta en holdning som om alle mulige mennesker er mulige provokatører i den forstand at an ikke forteller noe som kan sette en sak på spill, men vis ellers en allmuntlig tillit til alle mennesker, og så inntil en positivt vet det motsatte ut fra at alle er all rights.

Vis i det hele heller for stor enn for liten forsiktighet. Snakk ikke høyt på gaten eller offentlige steder om ting som ikke hvem som helst kan høre. Ha aldri illegale papirer liggende hjemme og fult. Gi dem videre til en u kan stole på. Det er ikke noe stort å si at folk blir arrestert, det er tvertimot et nederlag. Det er soldater som er tatt til fange av fienden, og vår egen front blir tilsvarende svekket. Kampen er ikke over imorgen, det er en langvarig krig vi har foran oss, og de harde kampene står igjen. La vi gjerne ha flest mulig folk i forreste linje, legemlig og sjælelig så godt rustet som mulig.

Vi går inn i en begivenhetsrik tid som har en avgjørende betydning for krigens utvikle og for Norges skjebne. På alle hold rusler man til den store varoffensiv, de undertrykte land spirer forventningene, og større krav blir stillet til folkets langsats. Blant tyskerne kan en spore en sterk nervøsitet som ytrer seg som skjerpert terror rundt om i Europa. Men her i landet sluttet relativt lett fra krigens påkjenninger, men nå er det hende at krigens tyngdepunkt igjen kan flytte seg nærmere vårt land, og i alle fall må vi vente at tyskernes framferd vil bli langt mere hensynløs i den tiden som kommer.

Mere enn noensinne må det manes til forsiktighet og beindighet. Hvert skritt som blir tatt må veies nøye, ingen må settes ut eller andres liv eller felnet på spill for sake av å gjøre innlysende tjenester den felles kamp. Det er så folk her i landet som har vært i tyskernes fengsler.

Men vår kamp må kjempes fram til seier, og også vi må være vår del av krigens byrde. Når kvinner og barn og kvinner i disse månedene går på tur på beta, går den fra barns bein, må vi også gjøre vårt og vi kan gjøre noe. Vi kan vise verden en ikke bryddet som vil virke inspirerende på dem som går til kamp med oss. Muligvis kan vi ikke utrette noe, vi skal ikke engang forsøke å svekke tyskernes materielle kampvne, men vi skal gjøre det klart for alle at ingen terror kan hindre det norske folk fra å si hvor det står.

Dette er vår norske varoffensiv.

Vår situasjon er meget gunstig. Nasjonal Samling befinner seg i en av de mest alvorlige krisesituasjoner hvor quidningene føler seg usikre og hjelpeløse. Tyskerne har ikke lagt skjul på at de er misnøydde med partiet, og de har forlangt umiddelbare beviser for at det er levedyktig, før de går med på

nye innrømmelser. Dermed er Nasjonal Samling kommet i en tvangssituasjon, det x tvinges til å føre en politikk som kan føre rett i avgrunn. Quislingene er på sin side skuffet over tyskerne som ikke vil oppfylle sine løfter, og de gjør små håpløse forsøk på å hevde seg uavhengig av okkupasjonsmakten. Slår vi kraftig til nå, kan vi ettertrykkelig ramme de norske nazistene og dermed rette et slag mot Tysklands prestisje som vil ha virkning langt ut over landets grenser. Men det kreves en ubrytelig solidarisk innsats, og det kan komme til å koste. Vi er i krig, og må ta krigens konsekvenser,.-

Det er nettopp en slik samlet norsk aksjon som er under utvikling. Nasjonal Samling har, tvunget av sin hjelpeløse stilling, våget en slik utfordring til det norske folk at den åpne, hensynsløse kamp ikke er til å komme forbi. Quislingene vil bryte ned og tilsvine den kultur som vi med rette er stolt av, og øve eneveldig åndelig vold mot våre barn. Lærerne har gått i spissen med en imponerende aksjon som det vil stå ry a juristene, geistligheten har sluttet seg til og andre grupper vil følge. Men aksjonen må ikke stanse. Om det hele ikke bare skal bli et slag i luften, og om vi ikke ønsker at de som har gått foran skal stå isolert og alene få bære konsekvensene, er det uomgjengelig nødvendig at alle befolkningsgrupper som står i samme stilling, straks sier klart fra om sin holdning. På hvilken måte det skal skje, avhenger naturligvis av omstendighetene i hvert tilfelle. Aksjonene må ikke foregå overilet og blindt - alle må på forhånd være klar over hvordan de kan oppnå mest mulig uten at de går lenger enn at en samlet aksjon er gjennomførlig.

Aksjonen har gått videre. En effektiv kamp mot ungdomstjenesten, som er Nasjonal Samlings største trumf, kan ikke tenkes uten at hele folket er med. Praktisk talt alle foreldre i landet rundt har gjort det klart for nazistene at de under ingen omstendigheter vil la det nazistiske bandittveldet få tak i barna. Men det er ikke bare å sende inn protesten. Alle må også være klar over at den er forpliktende. Foreldrene har sagt: Nei, en gang for alle, og denne holdningen må opprettholdes under alle omstendigheter. Situasjonen skal være den at hver som har barn i ungdomstjenesten straks utpeker seg selv som stripet.

Den tilspissete kampen mot NS har nå vart i to måneder og den har hatt en jevn økende tyngde og slagkraft. Motstanderen har vært overrasket og fortumlet av omfanget av de konflikten som er opstått, men nå begynner han å samle seg til virkningsfulle mottrekk. Tyskerne har ventet for å se hvordan quislingene klarte å redde seg ut av knipen. De tar de hånd om saken og mener de skal tvinge nordmennene i kne. Det vil komme til å røyne på, det kan holde hardt for mange å stå fast ved sitt standpunkt, men det er nødvendig. Et sammenbrudd av aksjonen nå vil være skjebnesvangert, tvertimot må vi møte pågangen med øket motstand.

Vi skal ikke provosere. Der hvor skolene åpner, skal lærerne gå til sitt arbeid etter at de på ny har understreket at de ikke betrakter seg som medlemmer av Lærersambandet. Ikke på noen skal vi framvinge beskyldningen sabotasje, vi skal overlate til fienden å treffe de drastiske forholdsregler, å avskjedige, å stenge skoler og kirker, å ramme befolkningens daglige virke. Tyskerne kan arrestere, true, men danne besindige, upålitelige holdningen skal de ikke kunne knekke: vi lar oss ikke tvinge til å handle mot vår overbevisning.

Verden er i krig. Vi er i krig. Vi har tatt konsekvensene av det. I klar forståelse av hva vi risikerer har vi gått til kamp og vi viker ikke. Aksjonen er ofrene verdt, vi kjemper for vårt folks framtid, og vi vet at kampen er av stor betydning. Enhver som unnlater å slutte seg til opp om aksjonen eller som faller fra, forråder den felles sak.

2. årg. Oversikt pr. 28. april 1942.

Vestfronten.

De britiske flyangrep vokser stadig i omfang og effektivitet. Foruten de stadige angrep på Nordvest-Tyskland og de tyske støttepunkter på Frankrikes Atlanterhavskyst begynner nå bombeflyenes langdistansetokt med en hittil ukjent masseinnsats av fly å utgjøre et stadig mere dominerende trekk i billedet. Hvis vi kan tro på de tyske beretninger om ødeleggelsene i Lübeck, må en stor del av den byen være gjevnet med jorden. 28. april melder London at Rostock for ijerde natt på rad er blitt angrepet av en kraftig bombestyrke. Ødeleggelsene i byen er større enn i Lübeck. Lübeck og Rostock er Tysklands største utskibningshavner ved Østersjøen, og var fulle av krigsmateriell som lå ferdig for å sendes til østfronten. I Rostock ligger også Heinkel-flyfabrikkene, som blev herjet av bombeflyer. I det første av disse angrep deltok fire hundre fly. Natt til 26. april blev det rettet et lignende angrep mot Europas største våpenfabrik, Skodaverkene i Tsjekkoslovakia. Et kraftig angrep blev også rettet mot en fabrikk for fremstilling av ubåtmotorer i Augsburg.

24. april foregikk krigens hittil største kombinerte jager- og bombeflytokt mot Vlissingen i Nederland. En stor styrke britiske bombefly angrep natt til 29. april slagskipet "Von Tirpitz", lomme- og slagskipet "Admiral Scheer" og krysserne "Hitler" og "Prinz Eugen" i deres basis i Trondheimsfjorden. Köln er også blitt kraftig bombet.

Britiske kommandotropper gikk 22. april iland ved Boulogne på kanalkysten. De trengte gjennom piggrådsperringer og behersket i 2 timer en kyststripe på 1 km. Herunder ødela de forsvarsverker og skaffet seg militæreopplysninger, hvorpå de trakk seg tilbake uten tap. Det førre engelske strandhugg foregikk som bekjent ved St. Nazaire natt til 29. mars. Disse strandhugg kan være forberedelser til en virkelig landgang i stor målestokk. En slik landgang vil sansynligvis først finne sted etter at Hitler har begynt sin lenge bebudede våroffensiv i øst. St. Nazaire har vist at de allierte kan regne med sympati og tildels aktiv støtte fra den franske sivilbefolkning, og med et klart herredømme til sjøs og i luften vil en landgang neppe ha dårlige sjanser. Den sikre virkning av strandhuggene er imidlertid at de tvinger Tyskerne til å holde stadig større styrker av kampdyktige soldater og dyrebart krigsmateriell på den lange kystlinje fra Biscaya til Kirkenes, de sprer dets krefter og de styrker samtidig tross alle tyske represalier - de undertvungne folks optimisme og vilje til motstand, samtådig som de skaper uvisshet og nervøsitet i den tyske krigsmakt.

Hitlers "gjengjeldelsesangrep"

Som "gjengjeldelse" for angrepet mot Rostock har sterke tyske flystyrker foretatt en række voldsomme bombeangrep mot engelske byer. Det dreier om byer som etter engelsk målestokk er små, som ikke er havnebyer og som dessuten - iallfall før krigen - helt manglet tungindustri. Bath har 66.000 innbyggere og er kjent for sine varme mineralkilder og badesteder. Norwich har 126.000 innbyggere, er kjent for sin katedral og har lær- og næringsmiddelindustri. Exeter har 66.000 innbyggere og er kjent for sin vakkre katedral. Det er grunn til å tro at disse byer er valgt ut fordi det er mulig med de minste omkostninger og drepe det størst mulige antall sivilpersoner. Stor militær betydning kan disse angrep neppe ha, selv om endel av den nye britiske rustningsindustri vel har funnet plass i disse små byer.

Betydningen ligger i at Hitler nå har bestemt seg for å sette store flystyrker, som han hittil har holdt i reserve for våroffensiven i øst, inn i en kamp mot England som erfaringen har vist ikke kan føre til noen avgjørelse, og som idag er langt mere håpløs enn for to år siden. I alle fall betyr disse angrep en utsettelse og svekkelse av den store våroffensiv, og Hitlers tale i Riksdagen legger den tanke nær at gjengjeldelsesangrepene i virkeligheten er en konsekvens til øpinionen, og et forsøk på å opmuntre et folk hvor mismot og nervøsitet er i ferd med og bre seg.

Østfronten.

Russerne har fremdeles initiativet på østfronten. Operasjonene har imidlertid vært av begrenset omfang, da vårløsningen hindrer kampen i større målestokk. På finskefronten har aktiviteten vært tiltagende, noe som vel i første rekke skyldes at våren der setter inn senere. På Svirifronten hvor russerne begynte sine angrep omkring 10. april har de erobret flere strategisk viktige stillinger. Senere er kampvirksomheten her avtatt og har flyttet seg nordover till Sallafronten og Ishavsfronten hvor russerne stadig har initiativet. De nordlige områder har i første rekke betydning for de alliertes tilførsler til Russland. Disse kommer over Murmansk som er isfri hele året og Arkangelsk som er tiliset fra november til mai. Den nordlige tilførselsveis betydning må under den rådende tonnasjeknapphet fremgår av at sjøveien fra New York til Murmansk bare er tredjedelen av sjøveien fra New York til Den Persiske Bukt rundt Afrika. Fra England er den sydlige vei omtrent 8 ganger så lang som den nordlige. Det vilde være et stort resultat for tyskerne om de klarer å stoppe denne tilførselsvei, og de har gjort forberedelser i den retning. De tyske krigsskip i Trondheimsfjorden er beregnet på angrep mot konvoiene til Nord-Russland. General Dietl har truffet forberedelser til framstøt mot Murmansk. De russiske aksjoner på finskefronten tar sikte på å vinne de gunstigst mulig strategiske stillinger for å møte en tysk-finsk offensiv i disse soner, og å binne styrker som etter den tyske plan skulle settes inn i framstøtet mot Murmansk.

Isen er nå gått opp på Volga. Flodtransporten er igang allerede og i den nærmeste framtid vil også Moskva som er en av Sovjet-samveldets største "havnebyer" kunne åpne skibstrafikken. Flod- og kanaltransporten spiller en enorm og stadig stigende rolle i Russlands økonomiske liv. Våren vil bety en stor avlastning for den rullende trafikk, og dermed minske de russiske transportproblemer.

Middelhavet.

I Libya har det ikke skjedd noen forskyvning av betydning siden general Rommels offensiv stoppet opp i førstebalvdel av februar. Muligheten for større begivenheter synes å være minimale, da varmen etterhvert legger seg hindrende iveien. Ifjor vår endte operasjoner av større omfang i april. Malta har over 2.000 flyangrep og tyskerne hamrer stadig løs på dette viktige flåtestøttepunktet. Engelskmennene biter imidlertid kraftig fra seg og britiske bombefly med basis fra Malta har rettet flyangrep på tyske flåtebasen på Sicilia.

Det fjerne Østen.

Burma. Japanernes oppgave er her først og fremst å stoppe de alliertes tilførsler til Kina via Burmaveien. Disse tilførsler hvorfra havnebyen Rangoon, med jernbanen derfra over Mandalay til Lashio i nærheten av den Burmansk-Kinesiske grense og derfra den egentlige burmavei til Kina. I og med at Syd-Burma med dets havner er besatt av japanerne er den gamle rute allerede delvis brutt. Muligheten for tilførsler nu går over de høie fjell i Vest-Burma fra For-India. Der er ingen jernbane, men der foreligger iallfall muligheter for å skape et tilfredsstillende forbindelse innen rimelig tid. Lykkes det imidlertid japanerne å ta Mandalay og Lashio vil tilførselen denne vei være stengt for lengre tid.

Kinas eneste tilførselsvei går da over Sovjetsamveldet. Det var den 8. mars at japanerne tok Rangoon, også for snart to måneder siden. Fremrykkingen langs Irrawadielva og Sittangelva fortsetter i langsomt tempo. De står nå antagelig ca. 150 km. fra Maddalay ved Sittangelva. Ved Salween elva er fronten noget tilbaketrukket sammenlignet med de øvrige elver og fronten ligger her ikke langt fra den Thailandske grensen. De alliertes forsyningslinjer er sikkert vanskelige, mens japanernes er gode. Håpet for de allierte er at de kan holde ut til regntiden som pleier å sette inn i begynnelsen av juni.

Det Indiske Hav.

Med besettelsen av Andamarøyene 24. april fikk japanerne en framskutt basis hvorfra de truer sjøforbindelsen i Den Bengalske Bukt. I slutten av mars hadde Ceylon sin første fly-allarm og i første tredjedel av april var aktiviteten stor i Den Bengalske Bukt. Britterne tapte de tunge kryssere "Cornwall" og "Dorsetshire" og sitt minste og eldste hangarskip "Hermes". De japanske flåtekonstruksjoner foregikk nettopp fra de britisk-indiske forhandlinger var på det kritiske punkt. Senere har det ikke funnet noget sammenstøt i Den Bengalske Bukt. Avstandene er overordentlig store. Fra Andamarøyene til Ceylon er henvéd 3 ganger så langt som fra Scotland til Vest-Norge. Avstanden fra Singapoore til Ceylon er som fra Scapa Flow på Orkenøyene til Gibraltar. Den japanske flåtes slagkraft taper sig selvsagt medeg når den skal operere over så store avstander.

Australia.

Japan led sitt første store nederlag ved invasjonforsøket mot Australia i mitten av mars, da det mistet sin invasjonsflåte, en rekke krigsskip og 100.000 mann. Det har heller ikke lyktes japanerne å besette New Guinea, Tvert imot er det her de allierte som har initiativet ved sine stadige flyangrep på de japanske baser Lar og Salamaua, og Raboul på New Britain. Japanerne hadde en eksplosiv fremgang i krigens første 3 måneder inntil besettelsen av Java. De områder som er besatt er kolossale. De har tilføiet de alliertes flåte svære tap, men deres egne tap er heller ikke ubetydelige, særlig har de tapet en betydelig del av sin handelsflåte. De områder som Japan tilsynelatende behersker er ikke pasifisert. Der er kamper igang på Filippinerne, New Guinea, i Burma og Kina, og ellers på De Ostindiske øyer. Avstanden fra kampskueplassen på New Guinea til Tokio er som fra England til New York, og avstanden fra Tokio til Burma som fra New York til Murmansk. Den japanske handelsflåte skal forsyne disse fjerntliggende kampskueplasser. Den ska også frakte råstoffene hjem fra de besatte områder til fabrikkene i Japan. Det er oppgitt fra japansk hold at for å betjene den østasiatiske "velstandsiare" trengs en handelsflåte på mill. brutt, reg. tonn. Japans handelsflåte var imidlertid bare 5,6 mill. tonn i 1939, og under krigen har den hatt store tap. Det japanske tonnasjeproblem er sikkert langt større enn de alliertes, Noget som også illusoreres ved det håpløse forsøk på å hverte den frie Norske handelsflåte. Dertil kommer at japanerne ikke har tilnærmedesvis de muligheter som de allierte for å bygge opp den nødvendige handelsflåte. Det har stått antydnet fra japansk hold at man først må bygge treskip for å få fraktet hjem de nødvendige råvarer. Japan innfører store mengder skrapjern og jernmalm i fredstid fra U.S.A. og Australia. Det er et spørsmål om Japan selv etter de store landvinninger har de nødvendige råstoffer. Den oppgave å utvikle de besatte råstoffkilder vil kreve år. Befolkningen i de besatte områder er ikke venlig stemt mot japanerne. Japans styrke beror på dets krigsflåte som er overlegen i østasiatiske farvann og på de alliertes uforberethet. Men ved hvert fremstøt blir forbindelseslinjene stadig lengre, og offensiven må nødvendigvis komme til å ebbe ut.

Japanernes slagkraft vil være betydelig redusert på de fronter som kan bli aktuelle i fremtiden, nemlig India og Australia. Samtidig er muligheten for et sammenstøt med Sovjetsamveldet som har den ubestridt gunstigste angrepsbasis mot Japan, en trøende føre.

Hitlers tale i Riksdagen 26. april gir verdifulle opplysninger om situasjonen på østfronten og i Tyskland. Fra offisielt hold har det vært fremhevet at de tyske soldater på østfronten som har trosset vinterens overmenneskelige lidelser og anstrengelser nå skulle trekkes tilbake og erstattes med friske reservetropper for våroffensiven. Det vil neppe egnet til å opmuntre vinterkrigens soldater når Hitler erklærer at ingen har o såkalt "velernvervet rett" til permisjon. I sin tale innrømmer han at de tyske har manglet vinterutstry og var helt uforberedt på vinterens begivenheter, og han forbereder samtidig det tyske folk på en ny vinterkrig uten å kunne gi annen trøst enn at denn gang skal forberedelsene settes inn tide. Tross opsummeringen av Tysklands tidligere militære resultater er talen fri for den tidligere seiersvisshet. Den appellerer vesentlig til det tyske folks angst for et nederlag som angivelig ville føre til utsløttelsen av Tyskland og den Europeiske kultur. Vi siterer: "Den prøvelse som denne vinter har betydd for front og hjem skal være lærdom for oss alle. Rent organisatorisk har jeg truffet de forholdsregler som er nødvendig for på forhånd å forebygge gjentakelse av en slik nødstilstand. - - Jeg ber derfor den tyske riksdag om uttrykkelig bekreftelse på at jeg har den lovmessige rett til å få enhver til å gjøre sin plikt eller, når jeg etter samvittighetsfull prøvning finner at en ikke gjør sin plikt, og avskjediger ham eller fjerner ham fra hans embede eller stilling, uten hensyn til hvem han er eller hvilke rettigheter han har." Han rettet et kraftig angrep på det tyske justisvesen og nevnte eksempler på "uførstælig milde dommer" for de mest gemene forbrytelser. De forholdsregler Hitler nå vil ta er så drastiske at han på forhånd har ønsket å sikre sig Riksdagens og partiets delaktighet i ansvaret. Den myndighet han har tildelt seg er den samme som etter Røhm-affæren i 1934. Ikke uten rett kommenterer den russiske presse talen med ordene: "Hitlers våroffensiv mot det tyske folk er begynt." Hvor spennende situasjonen er fremgår også av en rekke artikler av Goebbels i "Das Reich". I nummeret for 5. april retter han bebreidelser mot hjemmefronten for deres klager og oppfatte av dagers permisjon hjemme lengter ut igjen, men ikke noen ros for hjemmet. I nummeret av 12. april har han en artikkel som heter "popirkrig" hvor han går løs på tyskernes organisasjonsmani og overdreven systematisering. På hvordan folk i ledende stillinger i næringslivet bombarderer myndighetene med skrivelser som disse ikke har tid til å lese, istedenfor å utfolde personlig initiativ og løse vanskelighetene på egenhånd. Disse artikler viser tydelig at forpleiingen av sivilbefolkningen er slutt og at stemningen er trykket, at vanskelighetene for næringslivet er store, og at lederen dekker sig bak en haug av papir og betenkning for å fri seg fra ansvaret og ha ryggen fri. Mangelen på arbeidskraft i Tyskland er stor, skolebarn mobiliseres for landsbruksarbeide, og selv i industrien arbeider barn fra 10 års alderen av. Krigsfabriker og utenlandske arbeidere utgjør en betydelig del av arbeidskraften. Frontens behov da soldatene tynner ut i arbeidernes rekke og industriens evner til å oppfylle produksjonsplanen reduseres tilsvarende. En almindelig tvangsmobilisering av arbeidskrefter for rustningsindustrien, uten hensyn til alder, kjønn, stilling og evne synes å være på trappene.

Vår egen kamp.

Vi lar oss ikke tvinge til å handle mot vår overbevisning - det er den enkle parolen som idag samler alle i kampen mot tyskerne og nasjonal samlings forsøk på å nazifisere det norske folk. I første rekke gjelder kampen ungdommen og barna. Med erieringene fra Tyskland som bakgrunn har quislingene forsøkt å påtvinge barna en tenkemåte som foreldrene venner sig bort fra i avsky og forakt. Leven om tvungen ungdomstjeneste utløste

en forbitret forsvarskamp hvor lærerne, foreldrene og kirken har deltatt med den samme rolige besluttomhet og ubrytelige solidaritet. Motstanden har bragt forvirring i quislingenes leir og de har vist en vakling som røber at de ikke på forhånd har overskuet konsekvensene av sine handlinger. Tyskerne har åpenbart hatt interesse av å la quislingene greie sig selv i denne vanskelige situasjon, men Terboven har allikevel nå søkt å skremme lærerne ved å true dem med en lignende forfølgning som den som rammet arbeiderne under undtagelsestilstanden i fjor. Taktikken går ut på å påføre lærerne ansvaret for en påstått streikeaksjon. Med vanlig forsøkt for sannheten har nasjonal samling mobilisert sine spredte kampfieller til å sende protestuttalelser til avisene, som skal inntrykk av at foreldrene nærer motvilje mot lærernes "saboterende" holdning. Disse ynkelige erklæringer vil ikke kunne tilsløre at lærerne ønsker å drive sin undervisning som før, deres nektelse gjelder bare medlemskapet i lærersambandet og medvirkningen i ungdomstjenesten. Den 9. februar ble forordningen om lærersambandet offentliggjort. Ingen kunne være lærer i landet uten å være medlem av sambandet, og medlemmer pliktet ifølge et intervju med landslederen, Orvar Sæther, å medvirke til ungdommens nasistiske oppløsing gjennom ungdomstjenesten. Lærerne avga individuelle erklæringer om at de av samvittighetsgrunner ikke kunne være medlemmer av sambandet. 26. februar om bestemmelsen om en måned "brenselstøtte" og i Oslo ble lærernes oppgjør med gjensidig forfølgning nektet utbetalt. 20. mars ble 1000 lærere over hele landet arrestert av norsk statspoliti og overgitt til tyskerne. De ble foreløpig sendt til forskjellige fangesteder, for Stor-Oslos vekk til Grini. Samme dag fikk lærerne meddelelse om at de var å betrakte som løst fra sine stillinger fra 7. mars hvis de ikke innen 28. mars hadde sendt inn en erklæring om at de anså sig som medlemmer av sambandet. Oslo lærernes også for februar ble beslaglagt som følge av "statsfiendtlig handling" og gasjeutbetalingen ble forøvrig gjort betinget av at lærerne kvittet på en liste med teksten: "Jeg erklærer herved at jeg er medlem av Norges Lærersamband. Ved de høyere skoler i Oslo kvitterte 11 av 400 lektorer. Forholdet var omtrent det samme ved folkeskolene i Oslo og i landet som helhet. Det helt overveiende flertall av lærerne sendte inn erklæring om at de ikke vilde være medlemmer av sambandet, men var villig til å arbeide på sine gamle tilsetningsvilkår. Tirsdag for påske ble det kjent at ca. 700 lærere skulle sendes til Jørstædmoen. Av lærerne på Grini hadde 4 gitt opp, tildels på grunn av sykdom. Disse ble sluppet fri. Lærerne ble sendt oppover, men søndag 12. april kom 140 lærere tilbake til Grini. Ca. 20 hadde gitt opp og var gått inn i sambandet, yderligere ca. 30 var irigitt, vesentlig på grunn av sykdom. Vel 500 lærere ble sendt nordover til ukjent bestemmelsessted. I Trondheim ble de innskibet i D/S "Skjærstad". En del var syke (lungebetendelse) og ble på sykehuset i Trondheim. Forholdene ombord var slette - vesentlig fordi båten var altfor liten til en så stor transport. Prestene i Trondheim protesterte overfor departementet mot denne behandling av lærerne. Fra quislinghold har man spreat etbrev angivelig avse sendt fra fylkesmannen i Sør-Trøndelag, hvor forholdene ombord skildres på en overdrevent gruppvekkende måte og hvor lærernes holdning fremstilles som sterkt svekket, slik at mange nå skulle være villig til å gå inn i sambandet. Dette må opfattes som ett av de mange forsøk som i den senere tid er gjort fra N.S. på å skape forvirring ved å spre falske "illegale" aviser og opprop. Da lærerne kom til Bodø var kampmotet usvekket. Den forpleining de fikk i Bodø var ganske god. Det foreligger nå melding om at ca. 300 lærere er nådd frem til Kirkenes, mens ca. 200 skal være sendt sørover igjen. 5 ligger på sykehus i Tromsø p.gr. av lungebetendelse. I påskeferien ble det avertert den ene motsigende beskjed til lærerne og skolebarna etter den andre. Det endte med at skolene i Hamar og Oslo buspedømme for en del kom igang igjen med de lærerkrefter som fandtes. Samtlige lærere erklærte pånytt at de var villig til å ta opp undervisningen igjen - eventuelt uten lønn, dersom det var en betingelse for å få lønn, at en var medlem av sambandet. De lærerne vilde møte på skolene i Oslo fant de skolens porter stengt og vaktet av politi. På Wissens skole ble undervisning satt igang med N.S. elever og med "sambandslærere". På tross av tilbud av en

fri undervisning og fritt opphold i Oslo har det fra hele østlandet helt til Arendal bare meldt sig ca. 200 elever. De utenbys elever skal innkvarteres gratis på Blindern studentehjem, men dette ble straks etter beslaglagt av den tyske avd. Todt. Undervisningen har bare med stor vanskelighet vært holdt igang og mange elever er reist hjem igjen. 25. april har departementet sendt ut et nytt skriv til samtlige skoler der det trues med strenge straffer, hvis ikke lærerne melder seg ved sine respektive skoler innen 1. mai. Departementet erklærer at ingen kan være lærer i Norge uten å stå som medlem av sambandet og hevder at medlemskapet derfor gjelder uansett lærernes protester. Ellers er departementet på tilbaketog. Intet skal kreves av lærere som ikke er "positivt innstillet" og straffemyndigheten skal som før tilligge departementet, ikke landslederen Orvar Sæther som tidligere bekjentgjort. Departementets skriv om at lærerne er løst fra sin stilling fra 7. mars blir tilbakekaldt, og lærerne får utbetalt lønn fra 1. mai. Lærernes standpunkt er selv sagt det samme som før. Ingen er uvillig til å utføre sin lærergjerning, men ingen vil heller være medlem av Quislingenes tvangsorganisasjon, og kravet om løslatelse av de arresterte vil ikke bli oppgitt. Lærerne har hittil tatt det tyngste

løst i kampen for barna. Det har kostet dem ofre og lidelser, og alle nordmenn følger dem med beundring. KIRKEN har oppfordret til å støtte lærerne og foreldrene i deres kamp, og både geistligheten og det øvrige kristenfolk har stillet seg solidarisk med lærerne. Dessuten har kirken sin egen kamp å føre, den som fandt sin utløsning ved avsettelsen av domprost Fjellbu og de begivenheter som senere fulgte. Kirkens brudd med staten er et resultat av myndighetenes voldsinngrep i kirkens liv, ikke et resultat av noen politisk aksjon fra biskoppens side. Her, som hvor det gjelder lærerne, søker N.S. å fordreie kjennsgjerningene ved en usannferdig propaganda - særlig rettet som personlige angrep på biskop Berggrav - samtidig med at de spekulerer i folks glemsomhet ved å nekte enhver mere utførlig omtale av begivenhetene i avisene. Men enigheten innen kristenfolkets røker er upåvirket av disse forsøk. Samtlige kristelige organisasjoner i

landet har sendt denne skrivelsen til kirkedepartementet:

"Undertegnede styre for N.N. organisasjon kan ikke tie til den måte hvorpå statsmaktene har stemplet kirkens menn i anledning av den bekjennelse som ble oplest i kirkene nå i påsken. Skal ikke kirkens prester ha rett til å opstille kirkens bekjennelse, og lese den opp for sine menigheter og handle ifølge denne sin bekjennelse uten å beskyldes fra statsmaktens side for politikk, forrederi og oprør, da vil det kjennes for det norske kristenfolk som om kristendomsforfølgelsen er begynt her i landet. Vi uttaler vår fulle tilslutning til den opleste bekjennelse "Kirkens grunn" og stiller oss solidarisk med våre prester. Vi kan heller ikke tie til den behandling våre lærere har vært utsatt for fra myndighetenes side. At man vil tvinge lærerne til å handle mot deres overbevisning, og utsetter dem for en grusom behandling når de nekter dette, det er mer opprørende enn vi kan si. Sammen med trøndelagsprestene ber vi i Jesu Kristi navn om barmhjertighet for disse lidende. Vi kan heller ikke tie til behandlingen av biskop Berggrav. At justisdepartementet sender ut en meddelelse om at Berggrav er løslatt og samtidig internerer ham så strengt at ikke engang hans egen familie får besøke ham, det er ikke bare uverdige men også usannferdig."

Forøvrig er situasjonen innen kirken denne: Storparten av prester i faste embeder har erklært at de nedlegger sine embeder, men vil fortsette sitt arbejde. Dette har fått tilslutning av storparten av prester i private organisasjoners tjeneste og av andre prester. Ialt er det ca. 1000 prester som ikke har gjort det. Dette innebærer at kirken gjør hele sin gjerning som før, doper, konfirmerer, holder gudstjenester og møter, driver sitt sosiale arbejde, fører kirkebøker etc. med følgende unntagelser: Man vier ikke, da dette jo ikke bare er en kirkelig funksjon, men også en civilrettslig. Man bruker ikke offisielle titler, skjønt dette ikke kommer frem i predikantlistene som endres av departementet. Man utskriver ikke offisielle attester men private bevitnelser uten embedesegl.

Man hever ikke lønn og har overhode ikke noen forbindelse med kirkedepartementet og staten. Dette betyr ikke at kirken oppgir kravet om de kirkelige fonds, men at man for tiden ikke vil ha noe med dem som forvalter dem å gjøre. Departementets svat på denne handlemåte har vært mangfoldig. Først kom trusler om behandling etter kirkens hårde lov, forvisning fra distriktet etc., og da dette ikke nyttet slo man helt om og later nå som man negligerer embedsnedleggelsene. Quisling har også gitt ordre til at det 2. for tiden ikke må skje noen utdypelse av kirkestriden" og alle aviser har forbud om å nevne noe om det. Man vil ha folk til å glemme. Samtidig har man løslatt endel av de arresterte, således Krøhn-Hansen, Wisløff, Indrebø, Carlsen, Jon Johnson o. fl., mens byråsjef Hansson som er medlem av kirkens samråd, fremdeles sitter på Bredtveit. Strømme i Snåsa er også arrestert, likeså Sæverud i Fana. Biskop Berggrav er internert og isolert i sin hytte i Asker, bevoktet av li politimenn, og med hele eiendommen inngjerdet av piggetråd. Også Fjellbu er internert. 13 prester har taleforbud og ialt 45 er "avsatt", dels før, dels etter sin embedsnedleggelse. Derimot ble distriktsforvisningsrådene som rammet noen, tatt telegrafisk tilbake den 24. april etter ønske av "riksadvokaten". (skal formodentlig bety Reichskommisar). Begge de teologiske fakulteter og de praktisk-teologiske seminarer har enstemmig vedtatt et promemoria til departementet hvor de uttaler sin fulle tilslutning til kirkens holdning. Årsakene til kirkens holdning er klar: det er først og fremst inngrepene i kirkens liv, gjennom aksjonen mot Fjellbu og hans avsettelse. I alle år har kirken hevdet at staten ikke kan avsette prester etter eget tykke. Videre er det behandlingen av lærerne og loven om tvungen ungdomstjeneste som gjør det umulig

for kirken å fortsette som statskirke. Kirkens holdning vil uansett tross standpunkt bli forstått og støttet av alle som hver på sitt felt deltar i kampen mot den nazistiske voldsmentalitet og samvittighetstvang. Vi forlanger alle rett til å leve og handle i pakt med vår overbevisning. Dette er det norske folks frihetskamp, den eneste krig vi nå kan føre her i landet. Det ser ut til å være myndighetenes hensikt først å tvinge lærerne i kne eller å lokke dem til å oppgi kampen, for så etterpå å få fred med kirken. Men kirken kan og vil ikke slutte noen fred før alle avsatte geistlige er gjenansatt i sine embeder; ungdomstjenesten gjort frivillig og lærersaken ført frem til en avslutning, som er forenlig med lærernes og foreldrenes samvittighet. Kirkens stilling i vårt samfund og i vårt folks bevissthet - og også i våre motstanderes bevissthet - øgir den bedre vilkår for en resultatrik kamp enn de som foreligger for mange andre mere utsatte grupper av vårt folk. Dette gir den et ansvar som kirkens menn i handling har vist at de er klar over.